

Ing. Jakub Korytiak

Fuzáč karpatský – *Pseudogaurotina excellens*
vzácný drahokam karpatských lesov

*Slovensko nemá až tak veľa jedinečností.
Spišský hrad a borovičku
Bryndzu a parenicu
Vkov, ovce a detvianske holé pupky s fujarami.
A kdesi v zabudnutých horách máme fúzača karpatského (*Pseudogaurotina excellens*).
Je malý, ale významný. Je zelený, ale bez politickej príslušnosti. Má fúzy a nie je to Maďar.
Je náš a ide mu o život.*

Juraj Lukáč

Základná charakteristika druhu

Systematické zaradenie druhu:

Kmeň: *Arthropoda*

Trieda: *Entognatha (Insecta)*

Čeľaď: *Cerambycidae*

Veľkosť: 9 – 16 mm

Postglaciálny relikv – po dobe ľadovej – cca 12 000 rokov

OHROZENOSŤ PODĽA ČERVENÉHO ZOZNAMU

ohrozený (EN = Endangered)

Druh európskeho významu

Spoločenská hodnota: 300 eur

Veľkostná a vzhľadová variabilita druhu

Pseudogaurotina excellens (Brancsik, 1874)

SK

SK

SK

SK

SK

SK

SK

SK

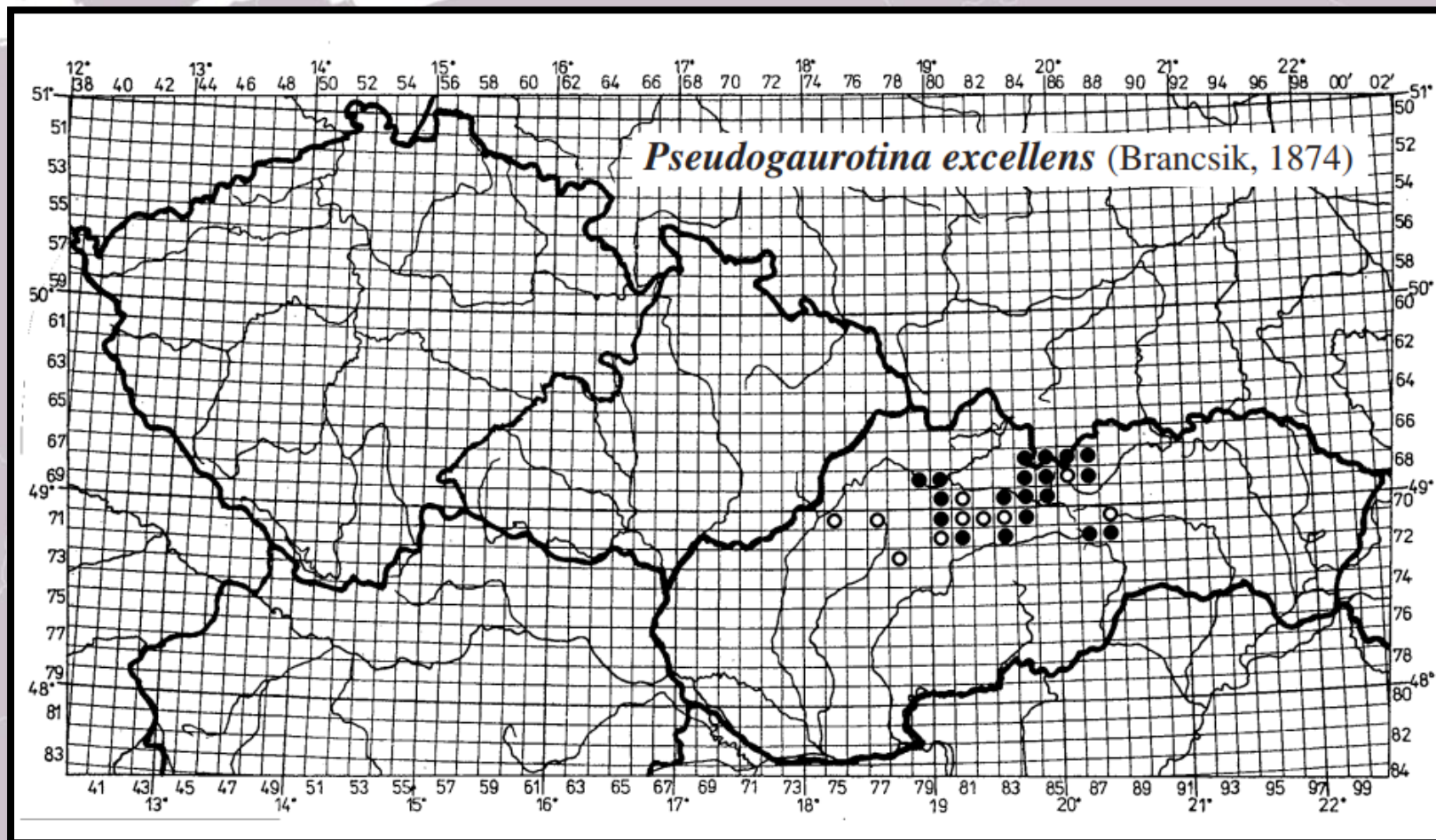

SK

SK

Rozšírenie druhu:

- celkový areál: Karpatský endemit (Slovensko, Poľsko, Ukrajina, Rumunsko)
- rozšírenie na Slovensku: Montánne oblasti (5. – 6. lesný vegetačný stupeň) v Malej Fatre, Veľkej Fatre, Nízkych Tatrách, Vysokých Tatrách, Muránskej planine, Slovenskom raji
- okraje zachovalých porastov v dolinách, popri vodných tokoch, ekotóny a pod.

Zemolez čierny (*Lonicera nigra* L.)

Čeľad: Caprifoliaceae - zemolezovité

Lonicera nigra.
Zwarte Hondsbesfen.

Zemolez obyčejný (*Lonicera xylosteum* L.)

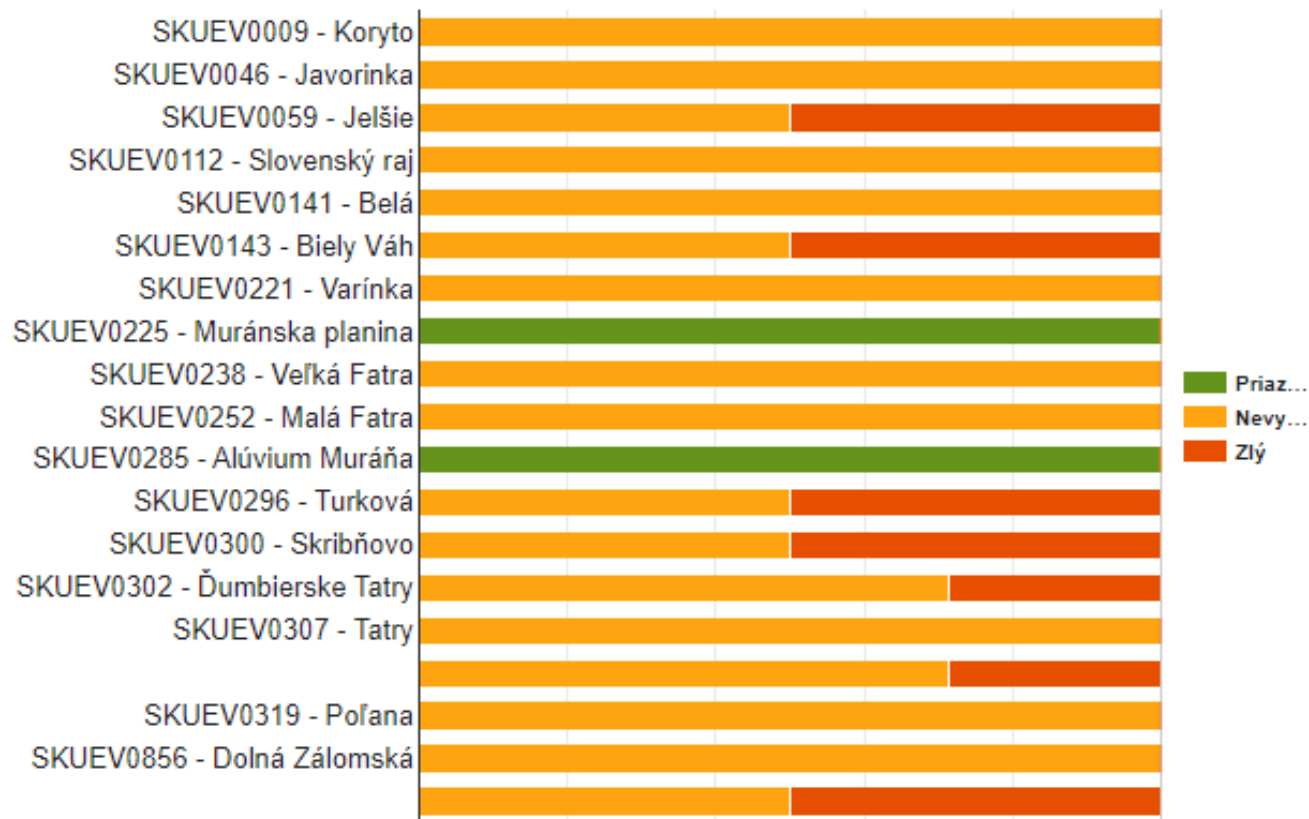

TRY, LONICERA XYLOSTEUM L.

STAV OCHRANY DRUHU NA ÚEV

STAV OCHRANY DRUHU PRE KOMPETENCIE ŠOP SR

STAV OCHRANY DRUHU NA BIOREGIÓNE

CELKOVÝ STAV OCHRANY DRUHU NA BIOREGIÓNE

ALP: **Nevyhovujúca**

VÝHLIADKY BIOTOPU DRUHU DO BUDÚCNOSTI NA BIOREGIÓNE (%)

CELKOVÉ VÝHLIADKY BIOTOPU DRUHU DO BUDÚCNOSTI NA BIOREGIÓNE

ALP: **Nevyhovujúca**

KVALITA BIOTOPU DRUHU NA LOKALITE NA BIOREGIÓNE (%)

CELKOVÁ KVALITA BIOTOPU DRUHU NA LOKALITE NA BIOREGIÓNE

ALP: **Nevyhovujúca**

KVALITA POPULÁCIE DRUHU NA LOKALITE NA BIOREGIÓNE (%)

CELKOVÁ KVALITA POPULÁCIE DRUHU NA LOKALITE NA BIOREGIÓNE

ALP: **Nevyhovujúca**

Prirodzené faktory ohrozenia

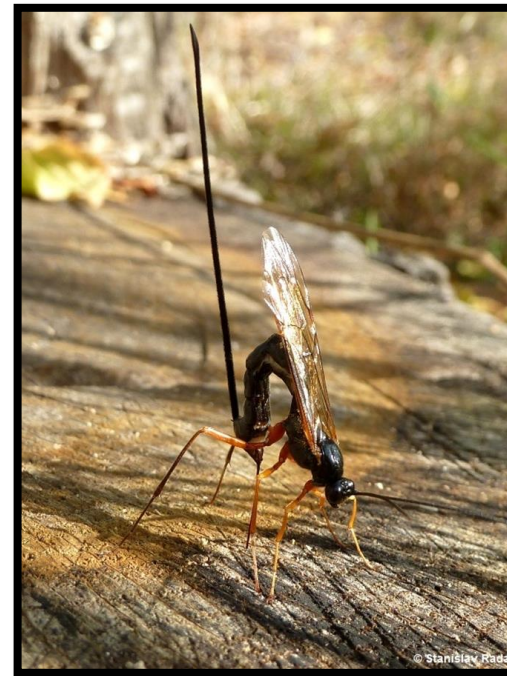
Zmena prostredia a jeho podmienok
- Klimatická zmena – otepľovanie

- Vlhkosť
- Štruktúra biotopu
- Teplota
- Úspešnosť reprodukcie

Predátori

Blanokrídlovce (*Hymenoptera*)
čeľaď: lumkovité (*Ichneumonidae*)

Prírodný nepriateľia

Dolichomitus mesocentrus (Gravenhorst, 1829)

Blanokrídlowce (*Hymenoptera*)   čeľaď: lumkovité (*Ichneumonidae*)

Xorides praecatorius (Fabricius, 1793)

Príroda
PRE VŠETKÝCH

Biotop fuzáča karpatského: podhorské a horské lesy, vlhké a chladné zatienené doliny, ekotóny v blízkosti potokov a pod.

Pobytové znaky druhu

Faktory ohrozenia:

- Ťažba dreva
- Odstraňovanie zemolezov pri ťažbe dreva
- Nelegálny zber

Dolina Gajdošovo (Z časť OP NP MP)

1950

2022

Kde je teda problém ?

Ako teda najlepšie zabezpečiť ochranu druhu a jeho prirodzeného prostredia ?

BEZZÁSAH

PROBLÉM

Čo je teda možné spraviť v tomto prípade ?
Aké máme možnosti, aby sa fuzáč zachoval v hospodárskych lesoch
a aby boli splnené všetky náležitosti týkajúce sa povinností lesného zákona a hlavne požiadaviek druhu ?

Ako riešiť problém, ak nie je možný bezzásah ?

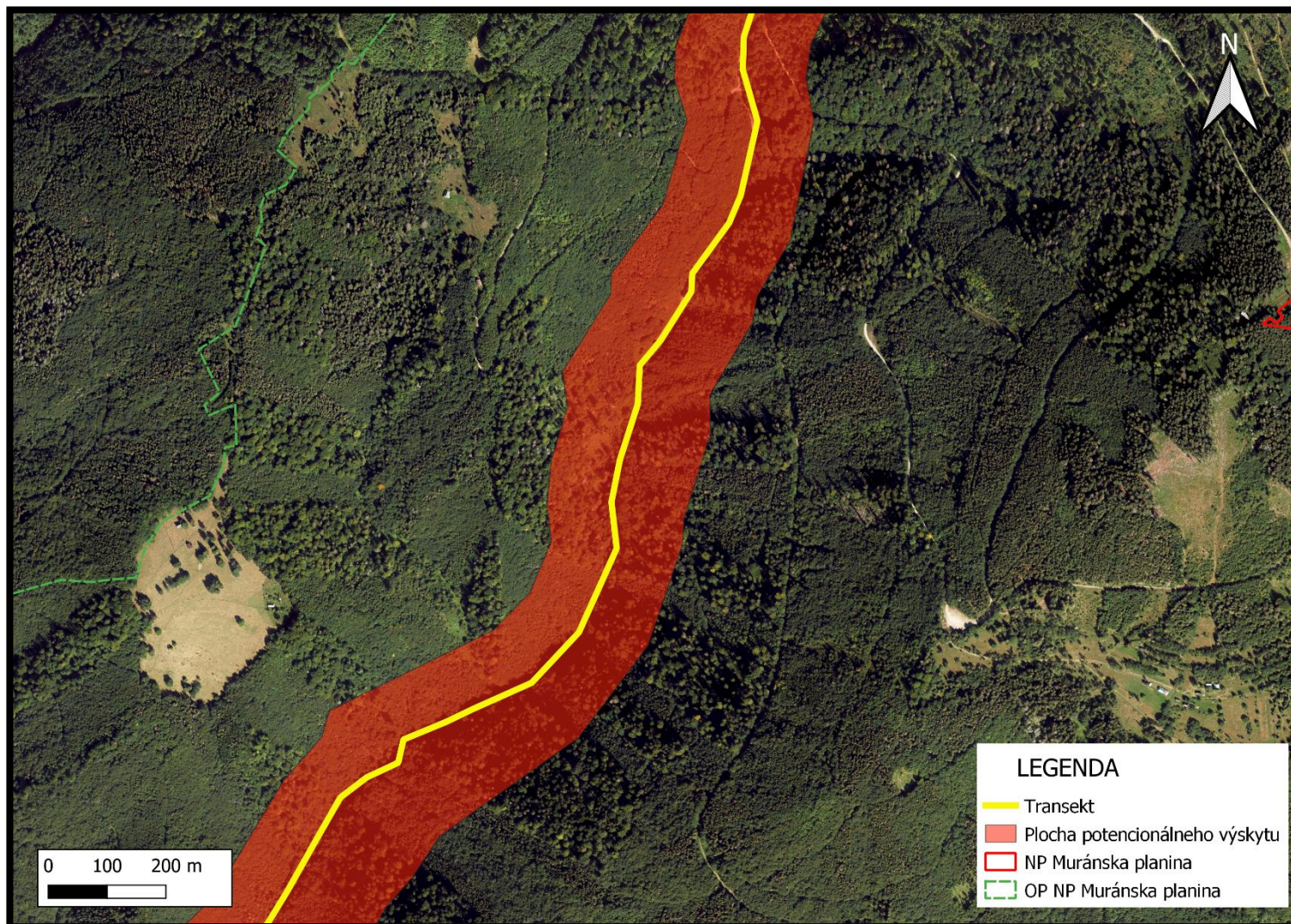
- Zabezpečiť ochranu materských kríkov pred zničením pri ťažbe dreva (oplôtky, odborný dozor)
- Zmeniť spôsob ťažby šetrnejší na prostredie, v ktorom fuzáč žije – kónská sila

! MINIMUM !

Ochranné zóny pozdĺž vodných tokov

- Vymedziť zóny 100 metrov od vodného toku do porastu po oboch stranách, čím zabezpečíme hlavné ťažisko výskytu.
- Prekategorizovať lesy hospodárske na lesy ochranné alebo na lesy osobitného určenia

NÁVRH RIEŠENIA

- Podsádzanie cieľových drevín do materského porastu (jedľa, javor, jaseň, lieska, breza) v blízkosti výskytu materských kríkov zemolezu

Tým sa pokúsime dosiahnuť, aby pred rozpadom materského porastu (smrekové monokultúry) bola pripravená vhodná mikroklíma pre existenciu zemolezu čierneho a fuzáča karpatského

Mohlo by to fungovať? Existujú aj iné možnosti a nápady?

Možné problémy: FINANČIE

Čo sa nám zatiaľ podarilo spraviť pre ochranu fuzáča karpatského a jeho biotopu v rámci IP LIFE NATURA 2000 SVK?

Komplexné zmonitorovanie územia – vyhodnotený výskyt a aktuálny stav populácie, živnej rastliny a biotopu, v ktorom sa nachádza

Identifikácia porastov s výskytom fuzáča karpatského v hospodárskych lesoch

Zadefinovanie výskytu druhu do nového PSOL (LS Závadka nad Hronom)

Lesný celok: MICHALOVÁ										Kód plánu: EF086					Obhospodarovateľ lesa: LESY Slovenskej republiky, štátny podnik organizačná zložka OZ Horehronie, IČO: 36038351										LHC: MICHALOVÁ				Lesný obvod: D - Gajdošovo																					
Blatník: BSL 2019_2029															Opr. porasty										Blízke ťažby a údržba										Blízke zalesňovania															
Dielec	Čiastková plocha	Porastová skupina	Etáž	Výmera etáže	Výmera JPRL	Vek	Zakm.	KL	TL	PK	POI	Stredný kmeň			Poškodenie				Zásoba						Prečistková plocha		Preberková plocha		Nové úlohy z plán. ťažby		Staré úlohy		Celková plocha na zales.	Z celk. plochy na zalesňovanie očakávané prirodzené zmladenie	Z celk. plochy na zalesňovanie plánovaná podsad., podsejba															
191	0	0	0	6.11	6.11	140	0.8	O	V	d		Výška [m]	Hrúbka [cm]	Objem [m3]	Borita	Druh	Rozsah [%]	Intenz. [%]	Fenotyp. kat.	Pôvod dr.	Na 1ha et.	Na 1ha JPRL	Na celej ploche	Kalamita	Ročný CBP	Skutočná	Nasobná	Skutočná	Nasobná	Prvá	Opak.	0.5	0	0	0															
Prevádzkový súbor	Rubná doba	Obnovná doba	Doba zabezpeč.	Expoz.	Sklon [%]	Nadmor. výška od - do [m]	SOP	Zóna ochr. prírody [%]	Ter. typ	Približ. vzdial [m]	Drevina	Zastúpenie																																						
598 98	150	99	10	V	85	840-1000	2	0		0	10	800																																						
HSLT: 596 Kamenité jedľové bučiny (Ochr.rázu)											Funk.typ: vodoochranno- protierózny																																							
Lesná obl.: 38 Veporské vrchy, Stolické vrchy											BK	35	27	44	1.94	22	42	3	2	C	115	115	703	0	7.6																									
podoblast': B Veporské vrchy (sever), Stolické vrchy (sever)											JD	50	32	53	2.92	28	42	3	2	C	225	225	1375	0	13.9																									
Ochr.pásмо vodárenských zdrojov: OP vodárenského zdroja II.st.											SM	15	33	50	2.51	28	31	3	2	C	73	73	446	0	4																									
Uznaný zdroj reprodukt. materiálu:											Evid. kód ZLRM:											Obnova		Výchova		Z prečistiek		Z rozčlen.		Kalamita	Spolu		Drevina		Spolu		Očakávané prirodz.zmlad		Plánovaná pods., podsej		Cieľová štruktúra porastu		2 až 3 vrstvová		Cieľové drevinové zloženie		Dr Zastúpenie		Zmiešanie	
Pôda: Skalnatá, balvanitá, vyst. mat. hor.											Prikrývka: Burina, tráva, vys. byliny											0		0		0		0		0	0		0		0		0		0		0		0		0		0			
Vek, vznik: rôznov., miestami staršie jedince											Zmiešanie: Zmieš. jednotliv. až skup.											0		0		0		0		0	0		0		0		0		0		0		0		0					
Hospodársky stav											Nerovnom. vysp., zakm. nerovnom. Biotop fúzáča karpatského.											Ojedinelé dreviny: BR, JL, JH, JS		Ihličnatá		298	298	1821	0	17.89	0		0		0		0		0		0		0		0		0			
																						Rastový stupeň: Veľmi hrubá kmeňovina		Listnatá		115	115	703	0	7.57	0		0		0		0		0		0		0		0		0			
																						Certifikačná schéma:		SPOLU		413	413	2524	0	25.46	0		0		0		0		0		0		0		0					
Chránené územie: OPNP Muránska planina											Chránené vtáčie územie:											Uzemia EU významu:										Špeciál:																		
											Zakázané činnosti v CHVU vyplývajúce z právnych predpisov:																					Stupeň ohrozenia: stredne ohrozené porasty																		
																																Spôsob obhospodarovania:																		

**Ako teda postupovať a zabezpečiť ochranu
fuzáča karpatského v rámci chránených území,
ale aj mimo nich ?**

Komplexne zmonitorovať územie – nestačí len v rámci TML

Zadefinovať výskyt vo všetkých porastoch a zabezpečiť minimálnu ochranu
(zabezpečiť ochranu materských kríkov pri ťažbe dreva)

**VZÁJOMNÁ
KOMUNIKÁCIA
ochranár /lesník**

*Ochráňme tento klenot a zachovajme ho aj pre
ďalšie generácie.*

*Ak ho neochránime my v našich NP Slovenska, tak
ho vyhubíme pre celý svet !*

Michal Wieszik

ĎAKUJEM VÁM ZA POZORNOSŤ

Kontakt: Ing. Jakub KORYTIAK, Správa NP Muránska planina
Email: jakub.korytiak@npmuranskaplanina.sk
Tel. číslo: +421 910 191 601